

Najbolj čarobno je z ročno izdelanimi lutkami

✎ Tina Poglajen

Kolja Saksida se je z animacijo začel ukvarjati pred skoraj 20 leti, ko je začel ljubiteljsko eksperimentirati. Od tedaj je magistriral na umetniški univerzi ECAL v Švici in zdaj se z animiranim filmom že več kot desetletje ukvarja kot režiser, producent in pedagog, docent na Akademiji umetnosti Univerze v Novi Gorici ter direktor produkcijske hiše ZVVIKS.

V Sloveniji ga bržkone najbolje poznamo po seriji animiranih filmov o junaku po imenu Koyaa, ki jih je ustvarjal v zadnjih trinajstih letih in so večinoma naslovljeni po predmetih, ki naslovnemu junaku v vsakem filmu povzročajo težave; denimo Razigrani avtomobilček, Divji ležalnik, Leteči zvezek ... Ciljno občinstvo so otroci, jutri pa bodo serijo filmov o Koyii skupaj z dokumentarnim filmom o tem, kako takšen animirani film nastane, prikazali v ljubljanskem Kinodvo-

v tehniki stop animacije, vendar s sekvenčnim snemanjem (angl. timelaps). Beseda v jeziku ameriških staroselcev pomeni nekoga, ki je navihani in nor, kar mi je bilo zelo všeč. Okrog leta 2001, ko sem si ga zamislil, sem veliko poslušal tudi Disciplino kičme – pevec se imenuje Koja. Res je, da sva si vedno bolj podobna. Likovno ga je sicer zasnoval Blaž Porenta, vendar sem jaz izbral tiste skice, ki so mi bile najbližje. Najbrž sem tudi jaz malo nor, v dobrem smislu, tako kot Koyaa, seveda.

S čim se še ukvarjate?

Delamo tudi kot produkcijska hiša ZVVIK, produciramo filme drugih avtorjev, na primer Slovo Leona Vidmarja, ki so ga sprejeli v Annecy, največji festival animiranega filma na svetu. Trenutno imamo v produkciji 2D-film režiserke Milanke Fabjančič – ti so mi zelo všeč, vendar se jih kot avtor ne lotevam. Razvijamo tudi celovečerni omnibus, pri katerem sodelujejo štiri evropske države, Slovaška, Poljska, Češka

filmi prisotni tudi na prestižnih mednarodnih filmskih festivalih, moji predvsem v otroških programskih sklopih različnih festivalov. Razigrani avtomobilček je imel lani junija premiero na Animafestu in je odtele nanizal že trideset festivalov. Imamo Animateko. Vedno več je avtorjev, vedno več je študentov in vedno boljši smo. V dobrih petnajstih letih, odkar sem začel to delo, se je torej ogromno spremenilo. Je pa res, da je v kulturi nasploh težko. Za film je na voljo manj denarja kot pred petimi leti, kar pomeni, da je ideje včasih nemogoče realizirati. Država za kulturo, tako kot za znanost, namena bistveno premalo. Od trga pri nas ne moremo preživeti, ker je preprosto premajhen.

Pa se je mogoče z animacijo preživljati?

Sicer nisem animator, ampak sem predvsem režiser in producent. Treba je početi različne stvari in jih med seboj združevati. Delam od dvanajst do štirinajst ur na dan, pa šele zadnji dve leti nekako gre, če bi

Kolja Saksida: Sicer združujem hobi in delo, vendar za vsako stvar, ki se je resno lotiš, velja, da moraš biti predan in vztrajen. ✎ Luka Cjuha

ru. Pospremili jih bodo tudi pregledna razstava KOYAA – Animirani junak na sceni! v galeriji Kresija in predavanja v Trubarjevi hiši literature v Ljubljani.

Z animacijo se ukvarjate že dvajset let in v tem času se je tehnologija zelo spremenila. Kako so te spremembe vplivale na vaše delo?

Pri filmskem traku nisem imel toliko nadzora nad samimi sličicami, razen tega, kar sem videl skozi kamero, saj je morala biti svetloba prilagojena temu, da so se podobe odčitale na film. Zdaj lahko z digitalnim fotoaparatom in dobrim objektivom pridem do zelo kakovostnih slik. Hkrati je fotoaparat povezan z računalnikom, kar pomeni, da imamo nad dogajanjem veliko več nadzora. Še vedno pa delamo z ročno izdelanimi lutkami in ravno to je tisto, kar je najbolj čarobno.

Koyaa deluje kot zelo avtobiografski lik – glede na ime, pa tudi glede na njegov videz.

Njegovo ime izhaja iz Koyaanisqatsi – gre za zelo dober film Godfreyja Reggia iz leta 1982. Posnet je

in Sloveniji. Organiziramo ustvarjalne delavnice za vse generacije in izobraževanja za pedagoge, da lahko ti znanje sami prenašajo naprej. Najbolj me navdušujejo otroci, nore ideje imajo, predvsem tisti od 10. do 14. leta so zelo neobremenjeni. Ne razmišljajo še o omejitvah. Po drugi strani so srednješolci bolj kritični in imajo izoblikovano mnenje o svetu. Njihove zgodbe so zato bolj ostre. Pri odraslih je fino to, da so nekaj že počeli. Morda so dobri ilustratorji, le z animacijo se niso še nikoli ukvarjali. Skupaj prebijamo led, širimo znanje, kolikor se le da, tudi v manjša mesta in vasi po Sloveniji.

Kako ocenjujete položaj animacije v Sloveniji?

Odlično je, da imamo zdaj na akademiji umetnosti modul, ki je namenjen animiranemu filmu. Letos je na akademijo zaradi animacije prišlo sedem študentov od enajstih. Na splošno je v Sloveniji animacija v čedalje boljšem položaju, v tem smislu smo se postavili na svetovni zemljevid. Po zaslugi Špele Čadež, Dušana Kastelica, Leona Vidmarja in podobnih so slovenski animirani

pa prej komu povedal, koliko imam denarja, bi me vsak vprašal, zakaj to sploh počnem. Tako kot pri vsakem svobodnem poklicu je tudi tukaj veliko negotovosti – nikoli ne veš, kaj bo čez dve leti.

Hkrati imam zdaj veliko več odgovornosti in ta vključuje tudi druge ljudi, saj nisem več ljubitelj, ampak profesionalen filmski delavec. Sem manj naiven. Vendar se z animacijo še vedno ukvarjam iz veselja – in ne zaradi zaslužka.

Moraš biti torej za to, da toliko časa vztrajaš pri enem in istem projektu, poseben tip človeka?

Sicer združujem hobi in delo, vendar za vsako stvar, ki se je resno lotiš, velja, da moraš biti predan in vztrajen. To hočem doseči tudi pri svojih študentih: poleg tega, da znajo predstaviti svojo idejo in oblikovati scenarij, je najpomembnejše to, da so vztrajni. Še posebej, če bodo delali kot svobodnjaki – v tem primeru moraš biti res zelo organiziran. Hkrati se zgodi, da ti vmes motivacija kdaj pade, da se sprašuješ, ali bo sploh šlo, ampak to je normalno. Maraton je, čisti maraton.✕